

Suomalainen lapsi 2007

Sosiaalitalastoseminaari 12.4.2007

Leena Kartovaara
Hannele Sauli

Suomalainen lapsi 2007 -projektiryhmä
 etunimi.sukunimi@tilastokeskus.fi

Heli Hiltunen,	yliaktuaari, Henkilötilastot-yksikkö
Laura Hulkko,	tutkija, Elinolot-yksikkö
Leena Kartovaara,	erikoistutkija, Henkilötilastot-yksikkö
Tuomo Niskanen,	yliaktuaari, Henkilötilastot-yksikkö
Airi Pajunen,	yliaktuaari, Elinolot-yksikkö
Hannu Pääkkönen,	erikoistutkija, Elinolot-yksikkö
Riikka Rautanen,	yliaktuaari, Henkilötilastot-yksikkö
Marie Reijo,	erikoistutkija, Elinolot-yksikkö
Hannele Sauli,	erikoistutkija, Elinolot-yksikkö
Christina Telasuo,	yliaktuaari, Hinnat ja palkat -yksikkö

Kirjoittajat Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta (Stakes)

etunimi.sukunimi@stakes.fi

Hannu Rintanen,	ylilääkäri, Stakestieto
Salla Säkkinen,	kehittämispäällikkö, Stakestieto

Suomalainen lapsi 2007 -julkaisun sisällys

- 1 Lasten asuinpaikka, kieli, kansalaisuus ja syntymämaa, Leena Kartovaara
- 2 Lapsiperheiden kehitys, Leena Kartovaara
- 3 Lasten perheet, Leena Kartovaara
- 4 Lasten isovanhemmat, Leena Kartovaara
- 5 Lapset hajoavissa perheissä, Leena Kartovaara

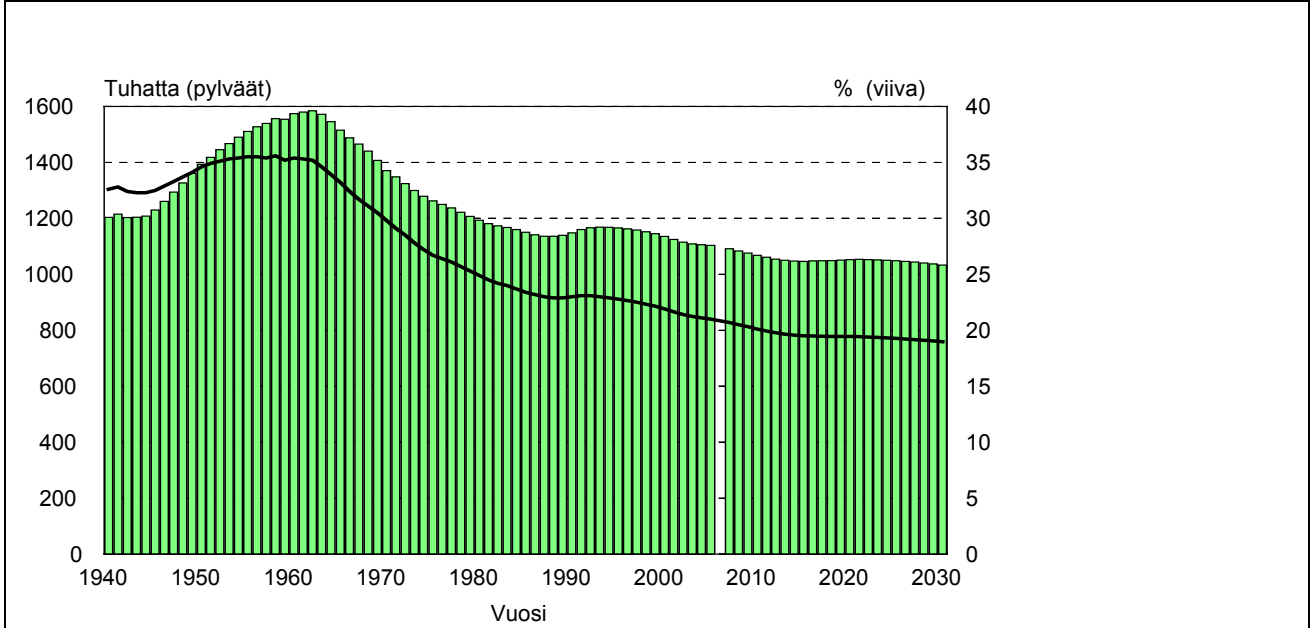
- 6 Lapsen muualla asuvat vanhemmat, Leena Kartovaara, Salla Säkkinen
- 7 Lasten asuminen, Marie Reijo
- 8 Lapset muuttavat, Leena Kartovaara
- 9 Lasten päivähoito, Hannele Sauli, Salla Säkkinen
- 10 Lasten koulunkäynti, Riikka Rautanen

- 11 Lasten työssäkäynti, Laura Hulkko, Leena Kartovaara
- 12 Lasten ajankäyttö ja harrastukset, Hannu Pääkkönen
- 13 Lasten vanhemmat ja työ, Laura Hulkko
- 14 Lapsiperheiden toimeentulo, Hannele Sauli
- 15 Lapsiperheiden kulutusmenot, Airi Pajunen

- 16 Lapsiperheet ja elinkustannusten muutokset, Christina Telasuo
- 17 Lasten kulutus ja kustannukset, Hannele Sauli, Airi Pajunen
- 18 Lasten terveys, Hannu Rintanen
- 19 Lasten kuolleisuus, Leena Kartovaara
- 20 Lastensuojelu, Salla Säkkinen

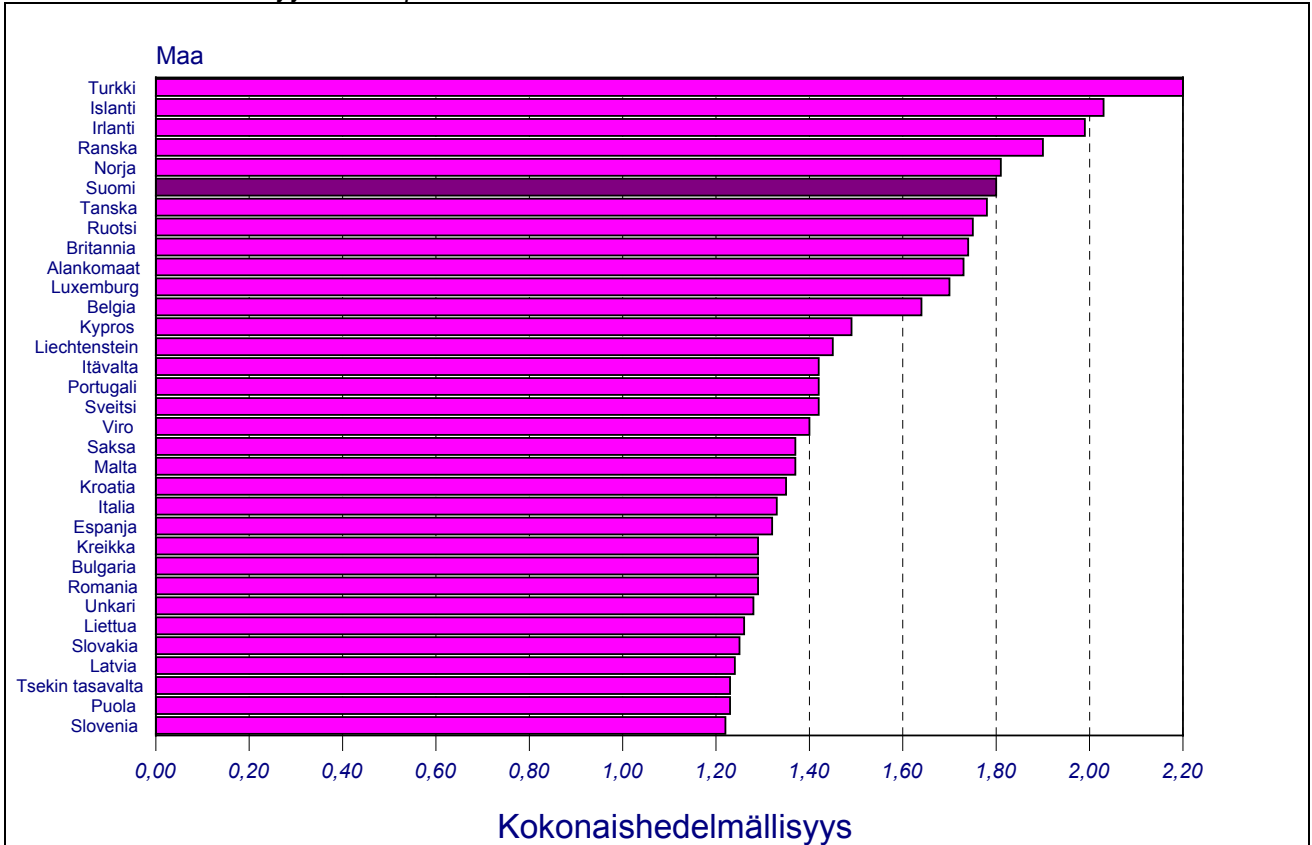
- 21 Lasten lainrikkomukset, Tuomo Niskanen, Heli Hiltunen
- 22 Vieraskielisten lasten elinolot, Kartovaara, Niskanen, Rautanen, Reijo, Sauli

0–17-vuotiaiden määrä ja osuus väestössä 1940–2030

Väestötilastot, Tilastokeskus

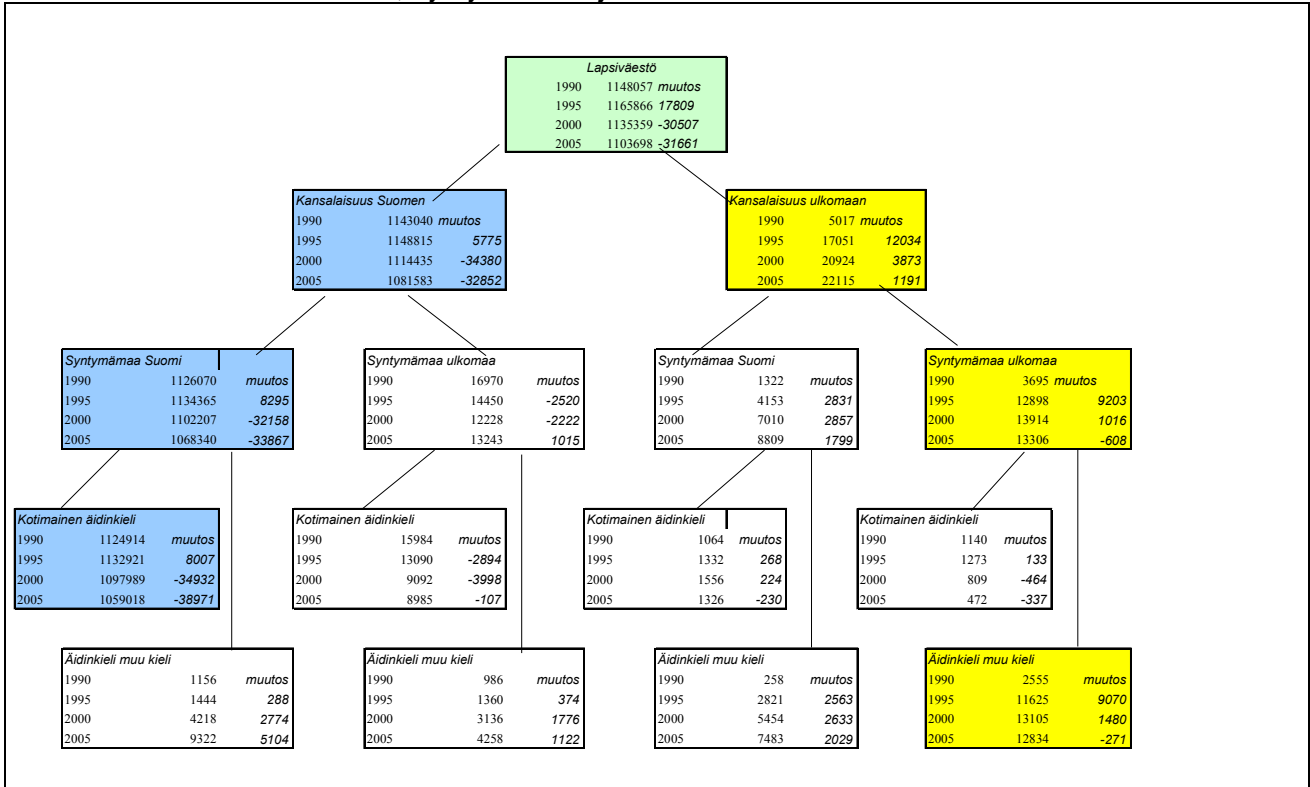
Kokonaishedelmällisyys Euroopassa 2004

Recent demographic developments in Europe, Council of Europe

- Suomessa on 1,1 miljoonaa lasta.
- Lasten määrä ja osuus väestössä vähenee hitaasti.
- Poikia on kaikissa ikäluokissa enemmän kuin tyttöjä.
- Suomalaisen naisten kokonaishedelmällisyys on eurooppalaisittain korkealla tasolla.

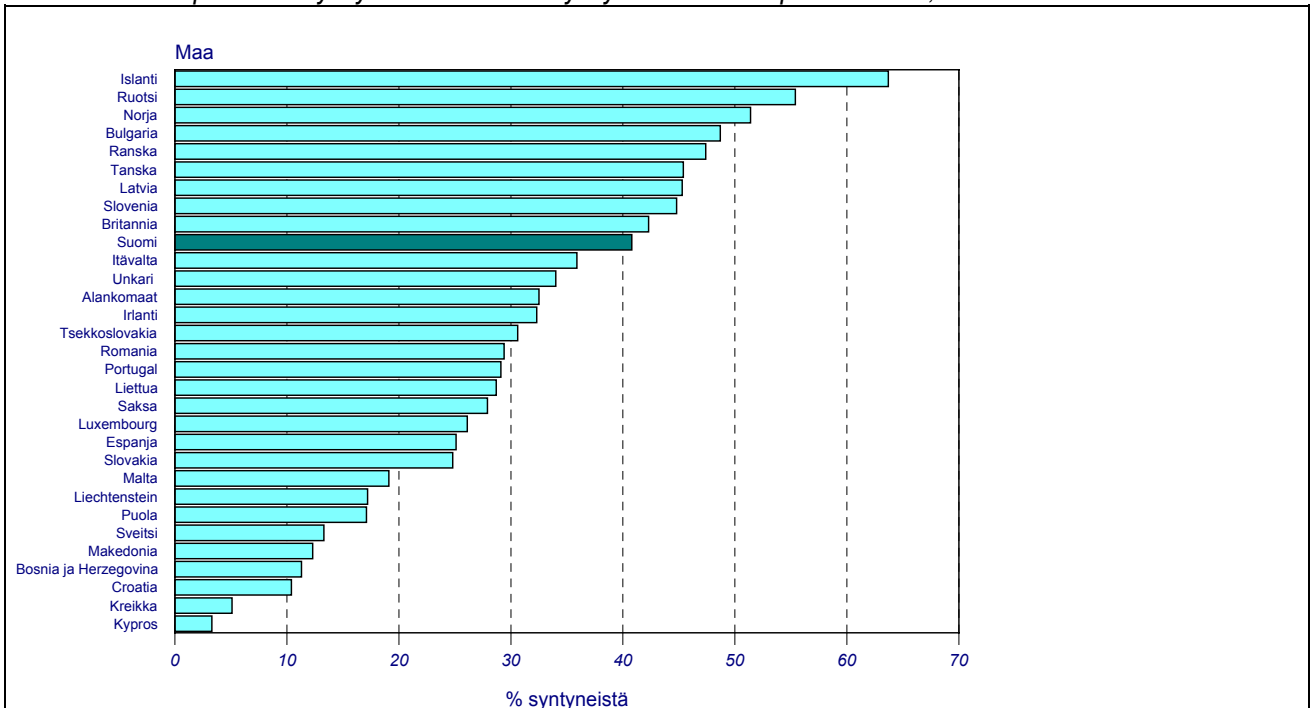
0–17-vuotiaat kansalaisuuden, syntymämaan ja äidinkielen mukaan 1990–2005

Väestötilastot, Tilastokeskus

- Vieraskielisiä lapsia 3,1 prosenttia.
- Venäjänkielisiä lapsia 8 000.
- Lapsia, joiden kotona puhutaan vierasta kieltä on 5,4 prosenttia.
- Suomalaisuus–ulkomaalaisuus on jatkumo, ei joko/tai.

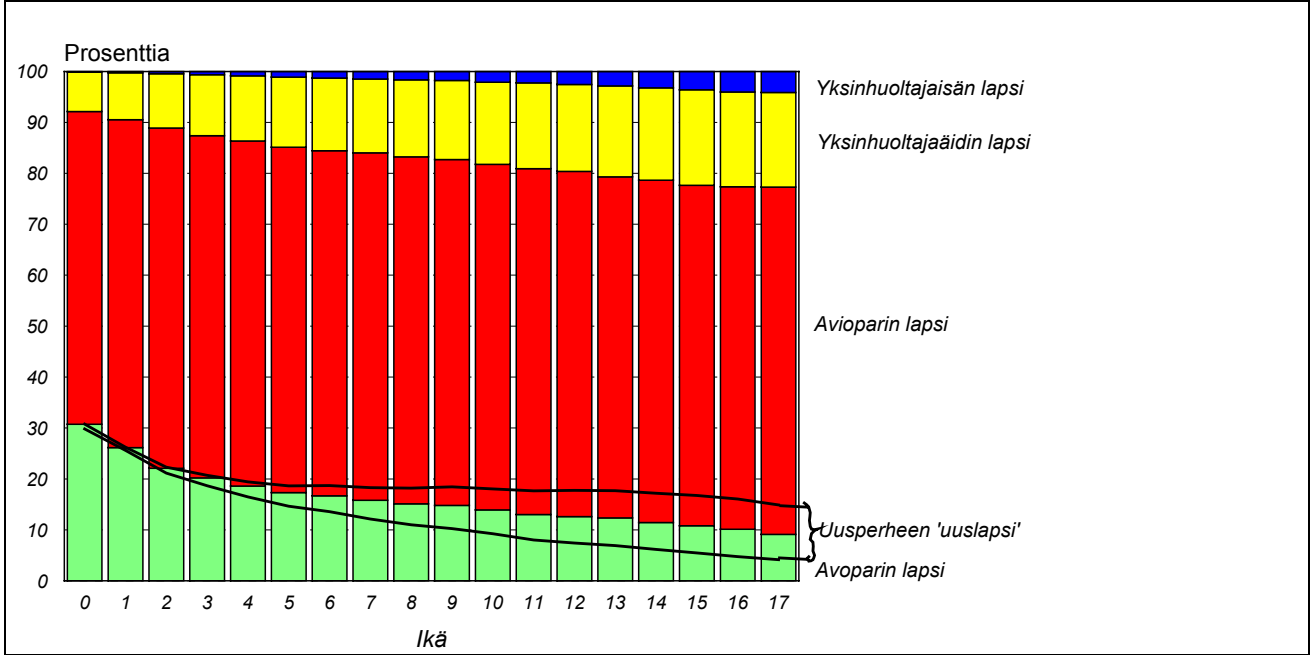
Avoliiton ulkopuolella syntyneiden osuus syntyneistä Euroopassa 2004, %

Recent demographic developments in Europe, Council of Europe

- Avoparien lapsiperheet yleisiä Ahvenanmaalla ja Lapissa, harvinaisia Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla.

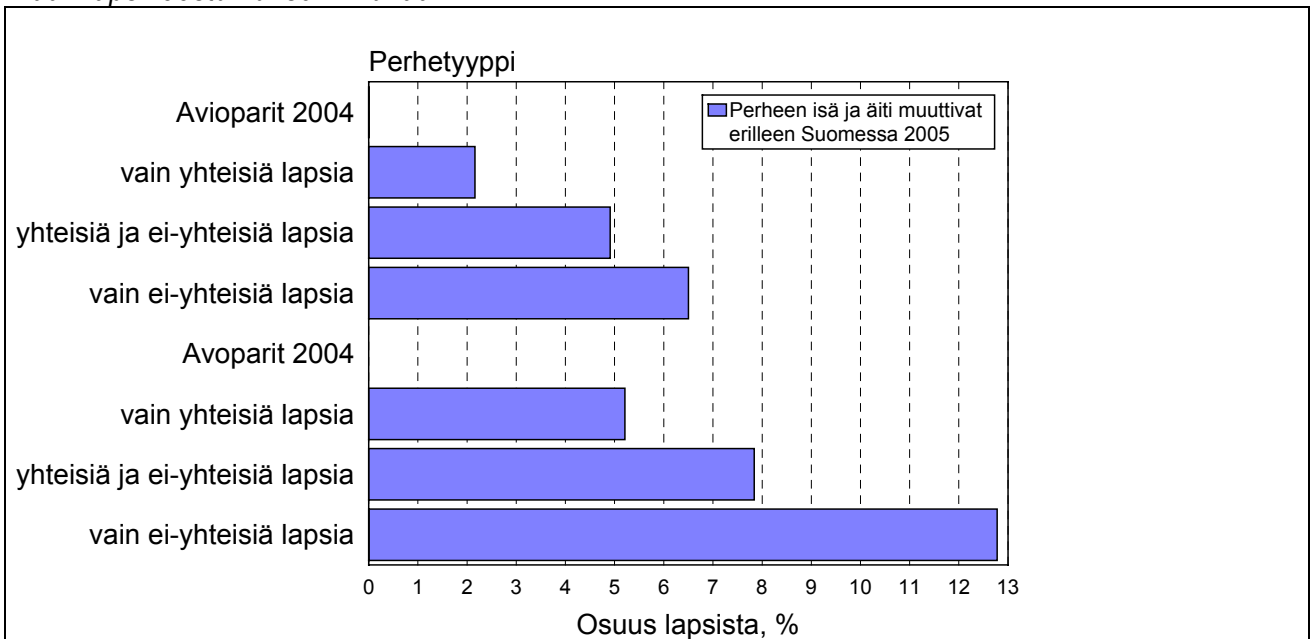
Lapset iän ja perhetyypin mukaan 2005, %

Väestötillastot, Tilastokeskus

- Kaksi kolmesta teini-ikäisestä asuu kummankin vanhempansa kanssa eikä perheessä ole sisar- tai velipuolia.

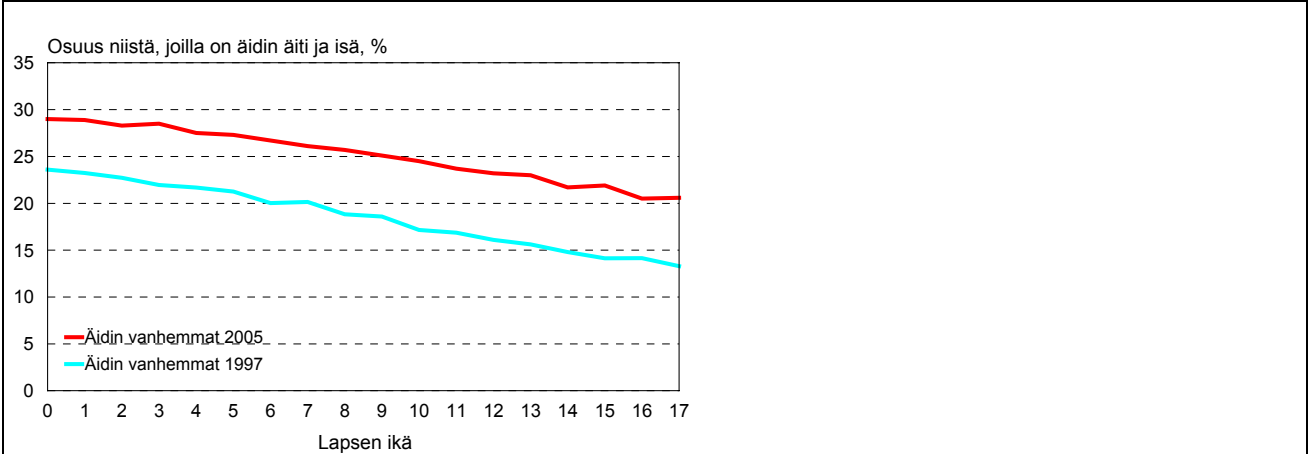
Perheen vanhempien erilleen muuton vuonna 2005 kokeneet alle 18-vuotiaat lapset perheen vuoden 2004 lapsikoostumuksen mukaan

Väestötillastot, Tilastokeskus

- 16 000 lapsiperheen vanhemmat muuttivat erilleen Suomessa vuonna 2005, näissä perheissä oli 30 000 lasta.
- Avoparien perheiden lapset kokivat perheen vanhempien erilleen muuton yli kaksi kertaa niin usein kuin avioparien perheiden lapset.
- Parit, joiden luona asui ei-yhteisiä lapsia, muuttivat erilleen useammin kuin parit, joilla oli vain yhteisiä lapsia.
- Erityisen usein muuttivat erilleen parit, joiden luona asui vain ei-yhteisiä lapsia.

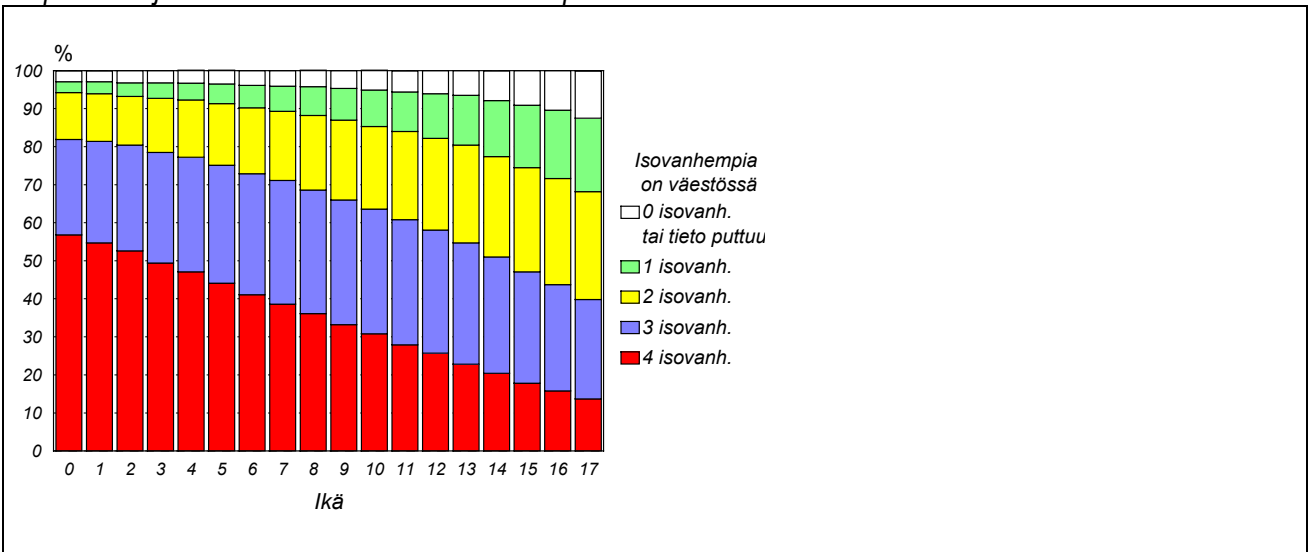
Lasten osuus, joilla äidin äiti ja isä asuvat eri paikoissa 1997 ja 2005

Väestötilastot, Tilastokeskus

- Mitä nuorempi lapsi sen useammin ukki ja mummi asuvat erillään.
- Lapsen vanhemmat asuivat erillään useammin jos lapsen isovanhemmatkin asuivat erillään.
- 192 000 äidin kanssa asuvalla lapsella oli muualla Suomessa asuva isä, näitä isiä oli 123 000.
- 26 000 isän kanssa asuvalla lapsella oli muualla Suomessa asuva äiti, näitä äitejä oli 19 000.
- 103 000 lapselle maksettiin elatustukea vuonna 2005.

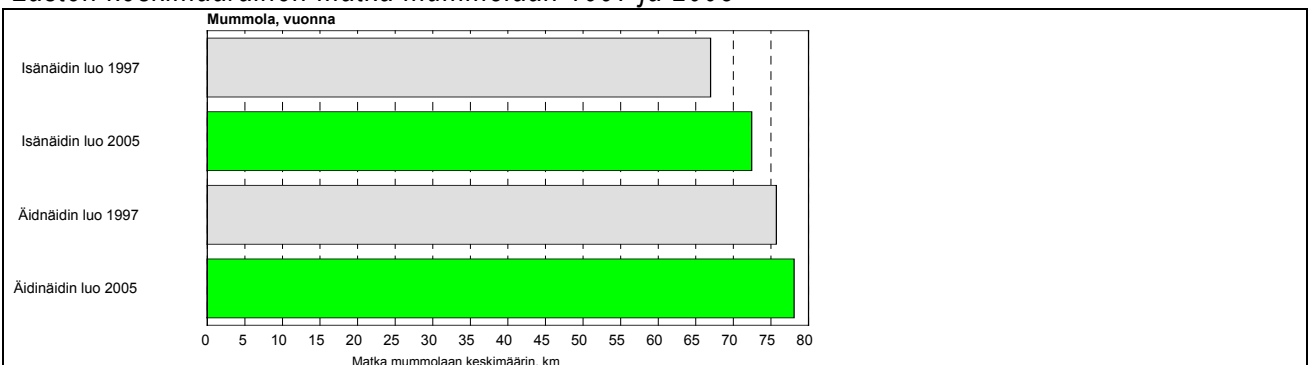
Lapset iän ja väestössä olevien isovanhempien määrän mukaan 2005

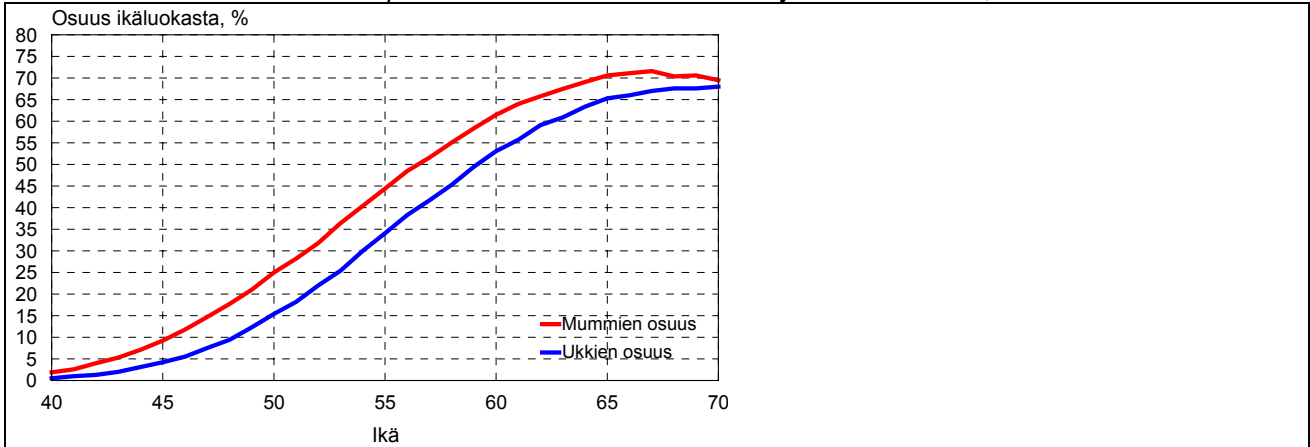
Väestötilastot, Tilastokeskus

- Yli puolella vastasyntyneistä oli neljä isovanhempaa vuonna 2005
- Lähes 70 prosentilla alle kouluikäisistä lapsista asuu ainakin yksi isovanhempi 20 km säteellä.

Lasten keskimääräinen matka mummolaan 1997 ja 2005

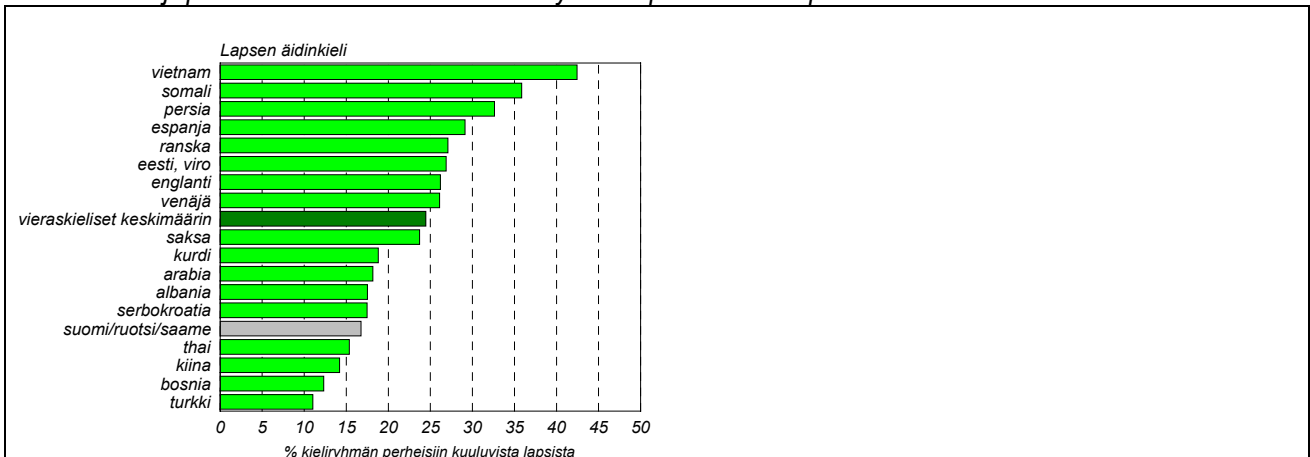
Alaikäisten lasten isovanhempien osuus ikäluokan miehistä ja naisista 2005,%

Väestötilastot, Tilastokeskus

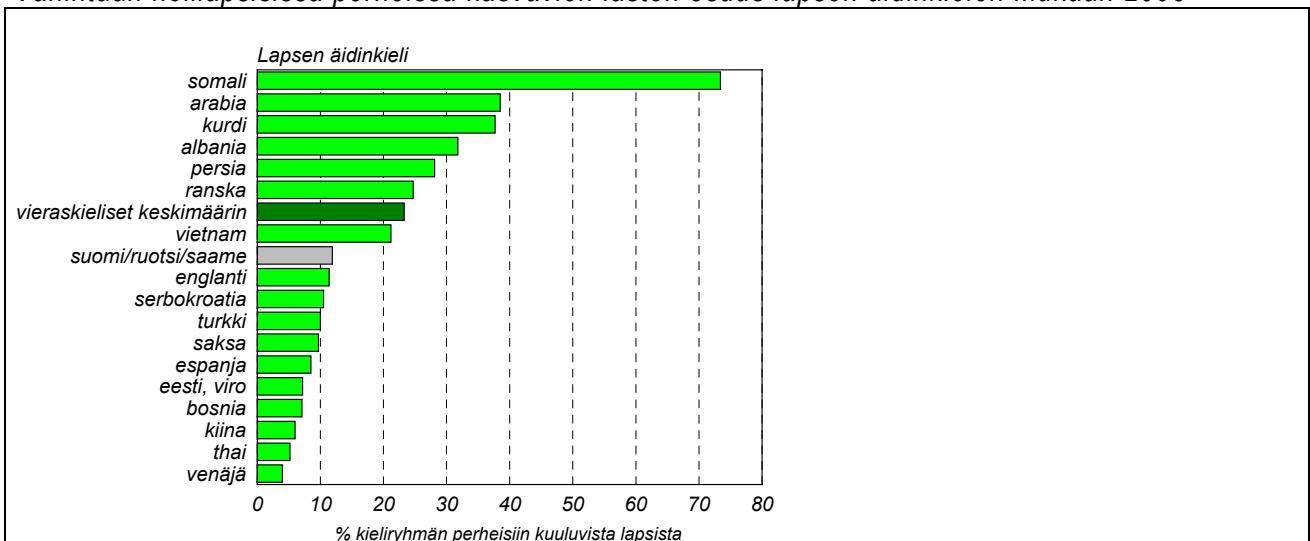
- Puolet 57-vuotiaista naisista on mummeja ja 59-vuotiaista miehistä ukkeja.

Yksinhuoltajaperheiden lasten osuus kieliryhmän perheiden lapsista 2005

Väestötilastot, Tilastokeskus

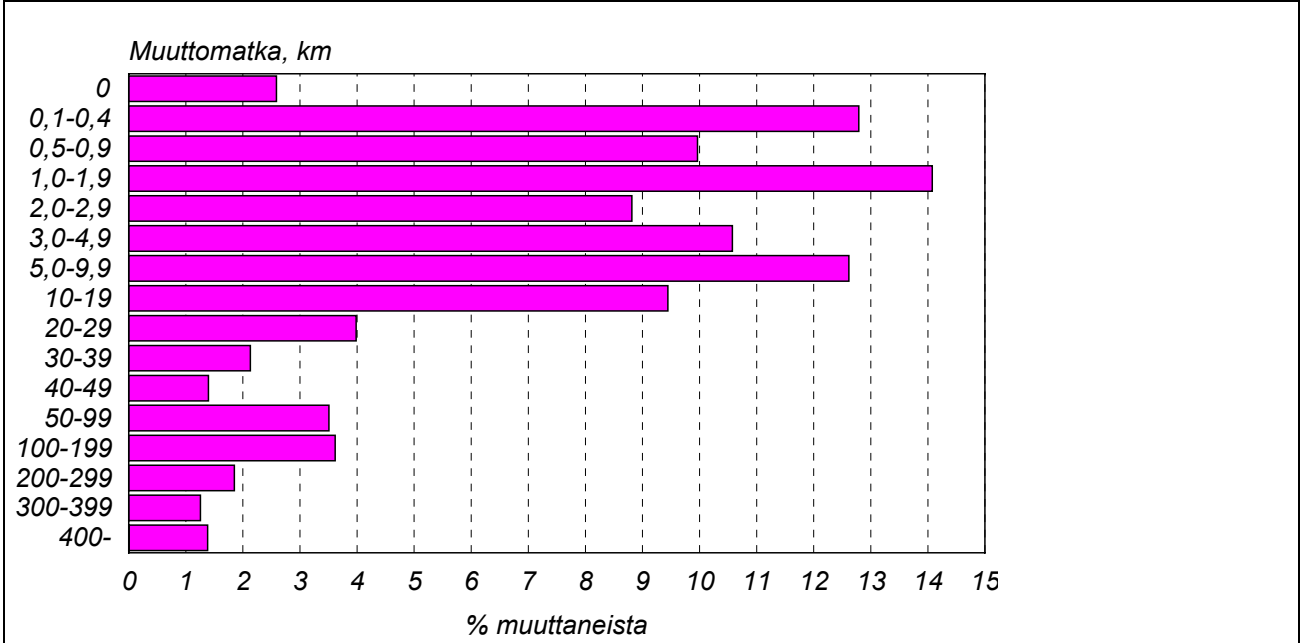
Vähintään nelilapsisissa perheissä kasvavien lasten osuus lapsen äidinkielen mukaan 2005

Väestötilastot, Tilastokeskus

- Vieraskielisten lasten perheet ovat hyvin erilaisia.

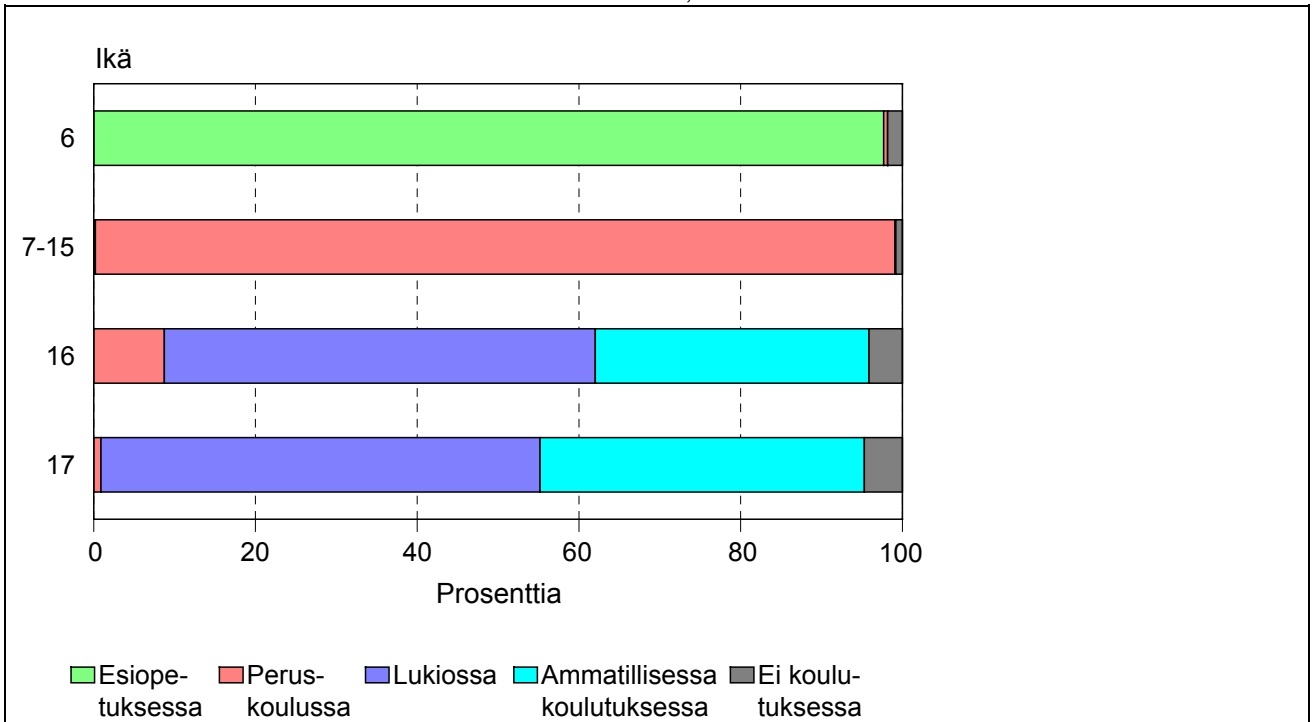
Lasten muuttomatkojen jakauma 2005, %

Väestötilastot, Tilastokeskus

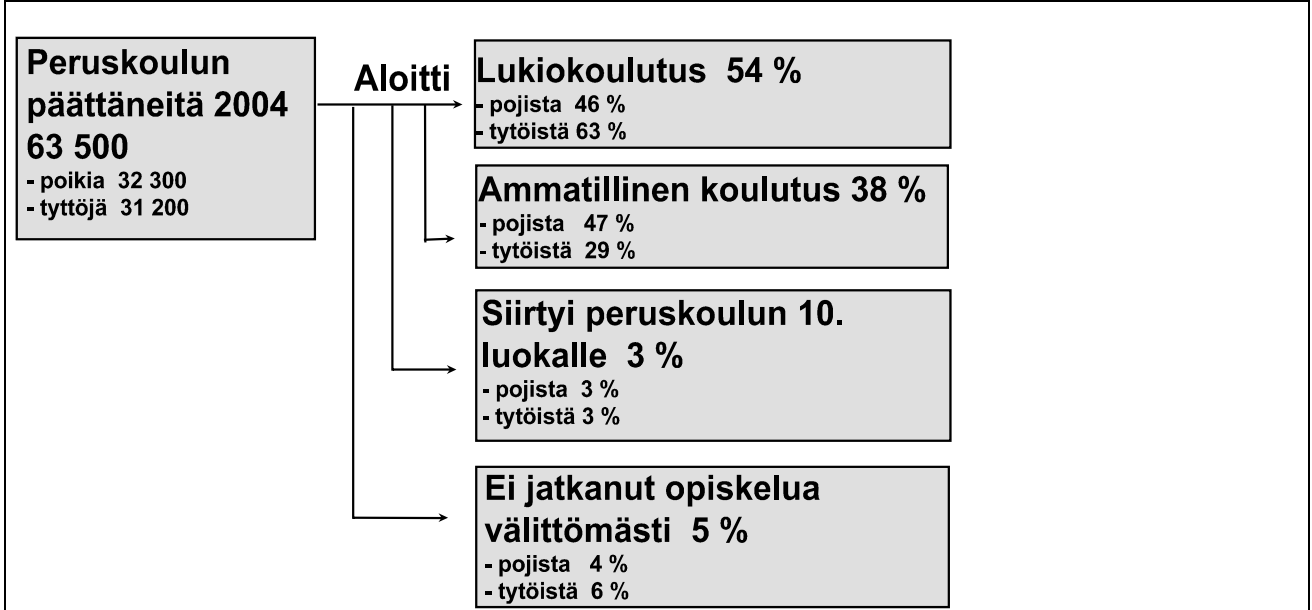
- Lähes joka viides lapsi vaihtaa kotia synnyinkunnassaan ennen 1-vuotispäiväänsä.
- 14-vuotiaat muuttavat vähiten niin kotikunnassaan kuin kuntien välilläkin.
- Neljä viidestä lasten uudesta kodista sijaitsee alle 20 km päässä vanhasta kodista.
- Kaksi kolmesta 17-vuotiaasta on asunut koko ikänsä synnyinkunnassaan.

Eri ikäisten lasten osallistuminen koulutukseen 2004, %

Koulutustilastot, Tilastokeskus

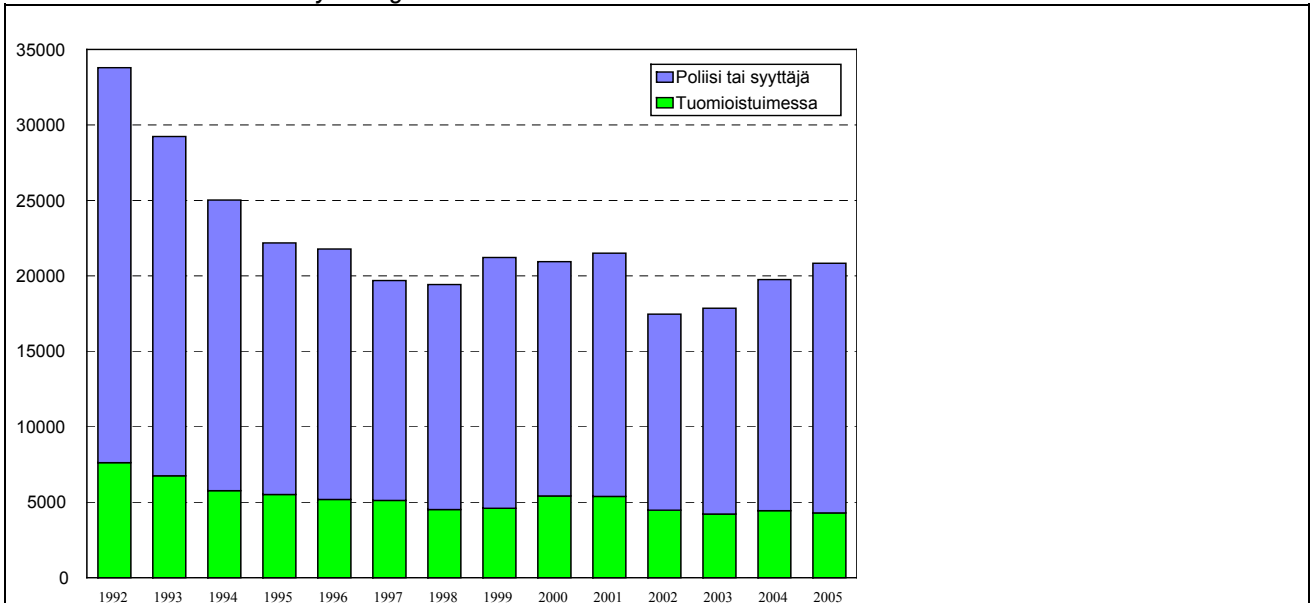
Peruskoulun päättäneiden välitön sijoittuminen koulutukseen sukupuolen mukaan 2004

Koulutustilastot, Tilastokeskus

- Lähes kaikki kuusivuotiaat ovat esiopetuksessa.
- Maahanmuuttajien valmistavassa opetuksessa on vuosittain noin 1 400 lasta.
- Peruskoulujen määrä on vähentynyt 1 500:lla 16 vuodessa.
- Lähes joka neljäs peruskoululainen sai koulumatkakorvauksen pitkän koulumatkan vuoksi.
- Neljä kymmenestä ekaluokkalaisesta osallistui aamu- ja iltapäivätoimintaan.

15–17-vuotiaille määrätyt rangaistukset 1992–2005

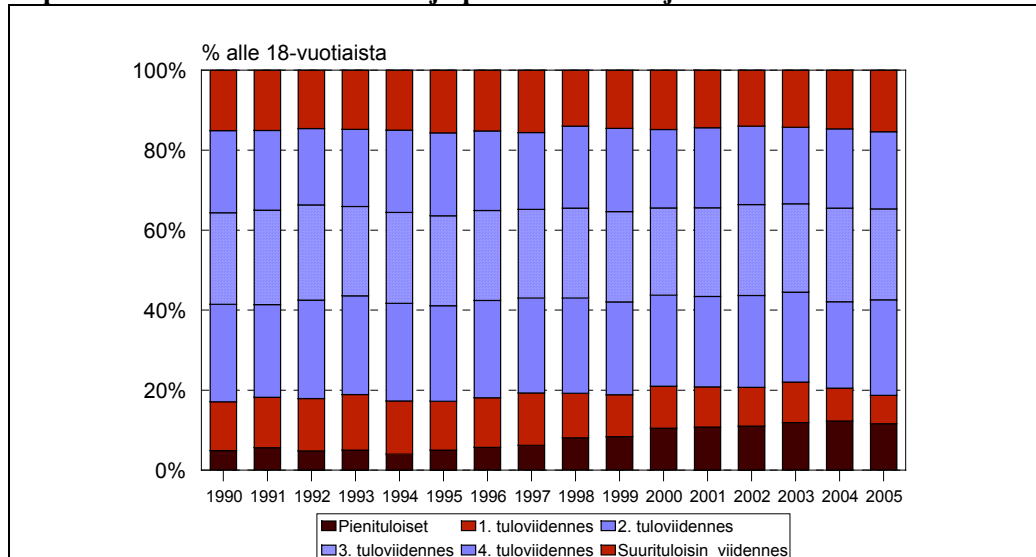
Oikeustilastot, Tilastokeskus

- 1990-luvulla lainrikkomuksiin syylliseksi epäiltyjen ja tuomittujen määrät vähenivät roimasti.
- Varkaudet, näpistyksiset, liikenneriikkomukset ja pahoinpitelyt ovat yleisimmät nuorten lainrikkomukset.
- Pojat saavat rangaistuksia neljä kertaa niin usein kuin tytöt.
- Yleisimmät rangaistukset ovat sakko ja rikesakko.
- Näpistyksissä tytöt yltyvät lähes poikien tasolle.

Toimeentulo, asuminen, työ, päivähoido, vapaa-aika

Tulonjakotilaston aikasarjat viimeksi tilastoiduilta viideltätoista vuodelta osoittavat, että lapset ovat olleet hienoisesti yliedustettuina pienituloisimmassa tuloviidenneksissä ja aliedustettuina suurituloisimmassa.

Lapset tuloviidenneksen mukaan ja pienituloisuusrajan alittaneet 1990–2005

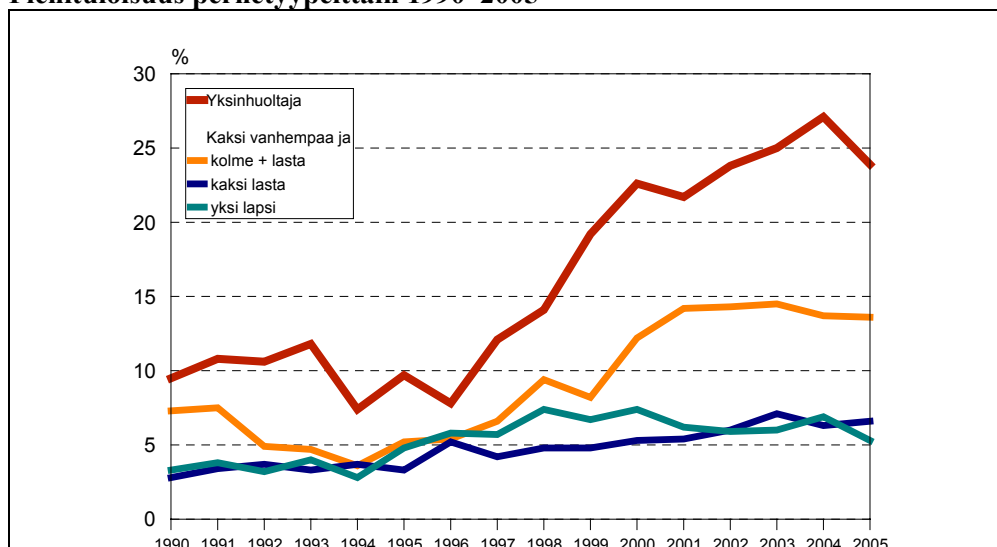

Tulonjakotilaston aikasarja, Tilastokeskus

Selvin muutos on tapahtunut tulojakauman alapäässä. Pienituloisuusrajan alapuolelle jäävien perheiden lasten osuus kaikista alaikäisistä on noussut. Pienituloisuus mitataan suhteellisenä: pienituloisia ovat ne, joiden kotitalouden käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien vastaavasta mediaanitulosta.

Tällä mittaustavalla pienituloisuus kasvaa niissä väestöryhmissä, joiden tulokehitys ei pysy keskitulokehityksen vauhdissa. Suhteellinen pienituloisuus kasautuu yksinhuoltajaperheisiin ja monilapsisiin perheisiin.

Pienituloisuus perhetyypeittäin 1990–2005

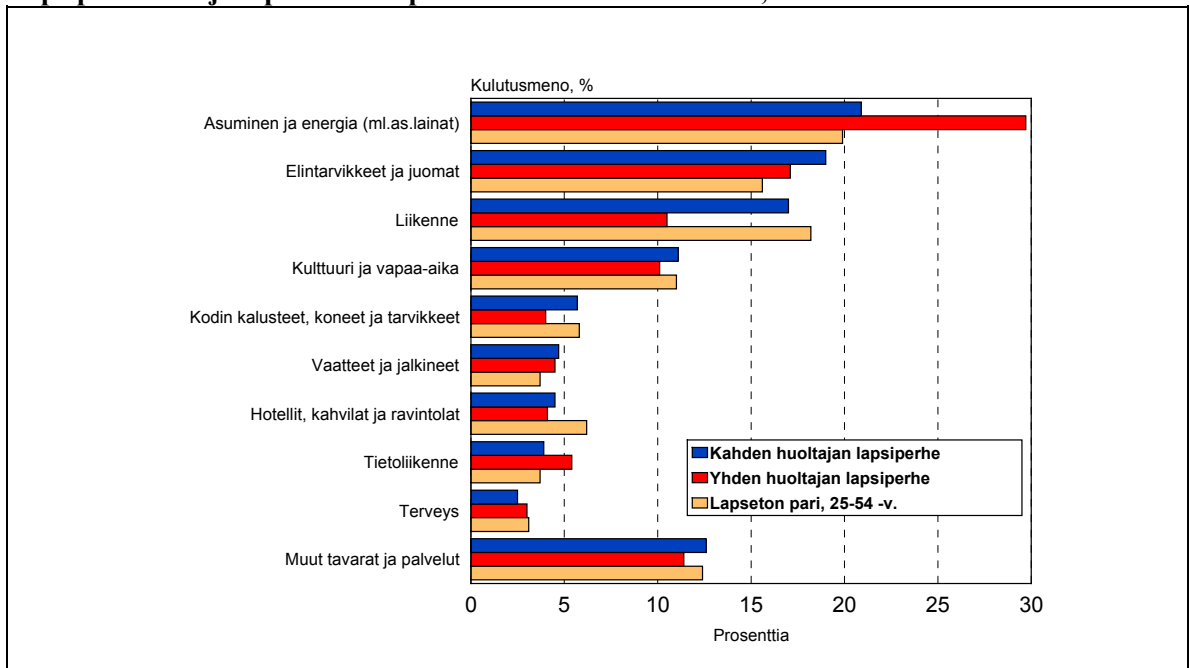

Tulonjakotilaston aikasarja, Tilastokeskus

Alle kolmevuotiaiden perheissä pienituloisuus on lisääntynyt nopeimmin. Mainituissa perhetyypeissä jäädään jälkeen yleisestä tulokehityksestä joko työttömyyden, perhevapaiden tai huollettavien suuren määrän johdosta.

Lapsiperheiden väliset kulutuserot ovat paljon pienemmät kuin tuloerot. Suurituloisilla (ylin, 5. viidennes) lapsiperheillä oli lähes nelinkertaiset käytettävissä olevat rahatulot, mutta vain kaksinkertaiset kulutusmenot verrattuna pienituloisiin (alin, 1. viidennes). Lapsiperheiden suurimmat kulutusmenoerät kohdistuvat asuntoon, liikenteeseen ja ruokaan. Verrattuna lapsettomien kulutukseen lapsiperheissä – ja erityisesti yksinhuoltajaperheissä – korostuvat välttämättömät asuminen ja syöminen. Asumisen osuus menoista oli yhden huoltajan talouksissa keskimäärin 30 prosenttia ja kahden huoltajan talouksissa ja lapsettomilla noin 20 prosenttia vuonna 2002.

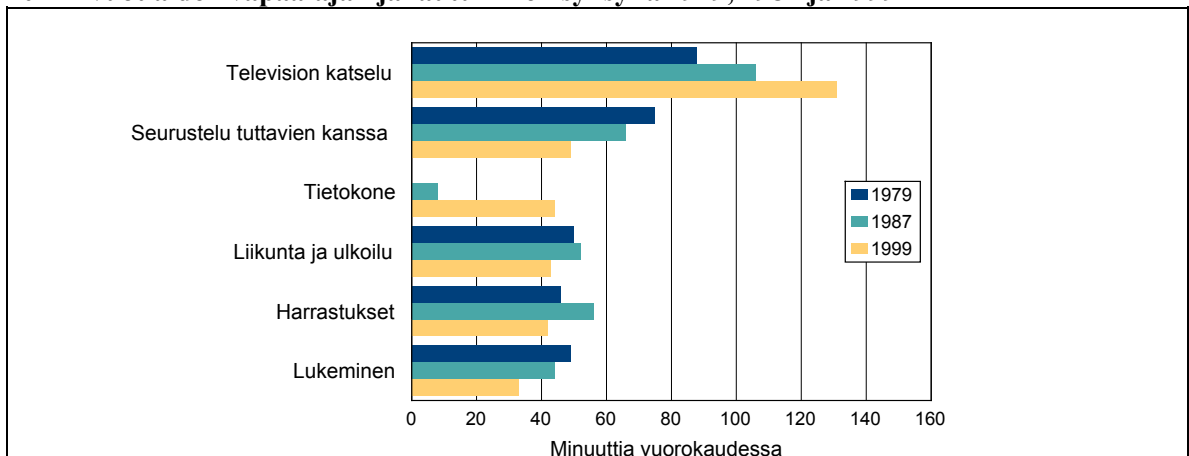
Lapsiperheiden ja lapsettomien pariin kulusrakenne 2002, %

Kulutustutkimus 2002, Tilastokeskus

Auto on lapsiperheelle suuri menoerä. Valtaosa perheistä kuitenkin katsoo sen tarpeelliseksi, niinpä kahden huoltajan lapsiperheissä 96 prosentilla on auto, yksinhuoltajaperheissä vain 61 prosentilla. Lapsen omissakin kulutuksissa juuri kuljetuspalvelujen ja tietoliikenteen menot kasvavat jyrkimmin lapsen iän karttuessa.

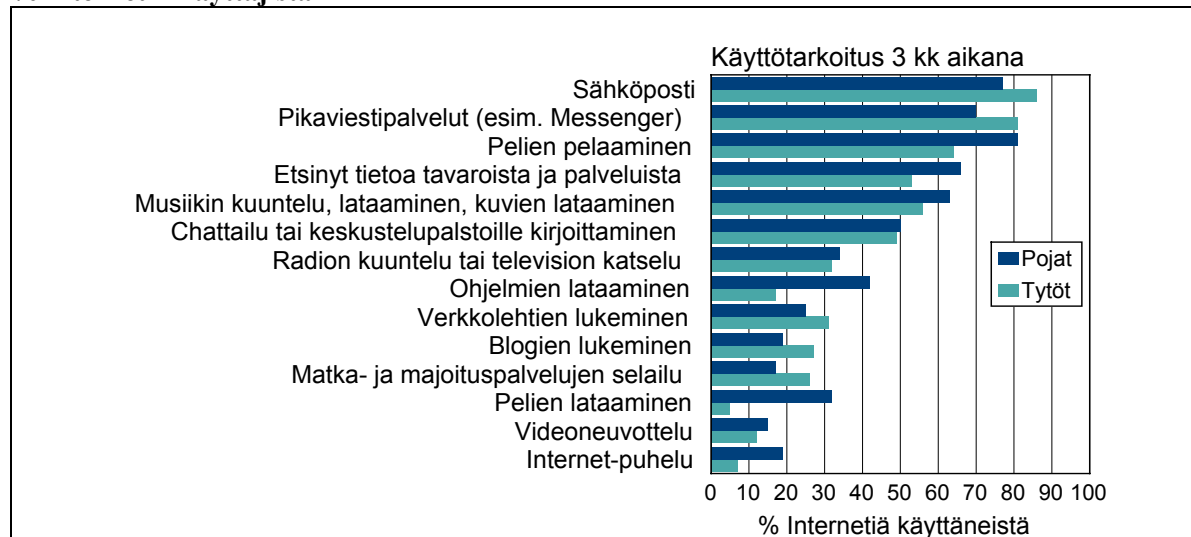
10–17-vuotiaiden vapaa-ajan jakautuminen syksyllä 1979, 1987 ja 1999

Ajankäyttötutkimus 2002, Tilastokeskus

Lasten vapaa-ajan kulutuksessa samoin kuin ajankäytössä korostuukin tietokoneiden ja internetin suuri suosio. Lähes kaikki suomalaiset lapset pääsevät niihin käsiksi. Yleisimmät käyttötarkoitukset ovat sähköposti, pikaviestintä ja pelaaminen. Tyttöjen ja poikien tietokoneen ja internetin käyttö on tasoittunut. Tietotekniikka ei aikaisemmin ollut tytöille yhtä helposti saavutettavissa kuin pojille, mutta 2000-luvulla tytöt pääsevät niihin jo yhtä helposti käsiksi, joskin pojat viettävät niiden äärellä enemmän aikaa.

Internetin käyttötarkoitukset sukupuolen mukaan vuonna 2006, % internetin käyttäjistä

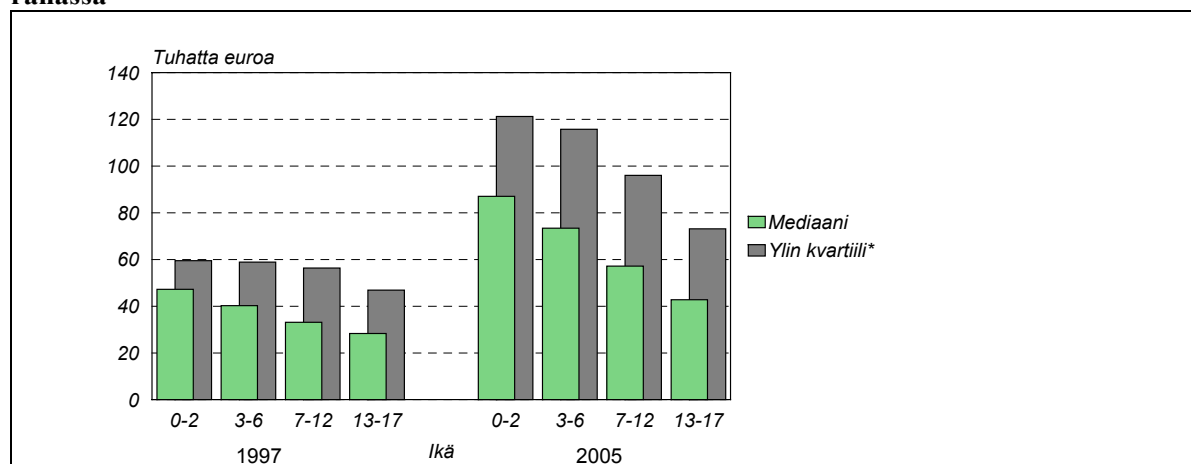

Tieto- ja viestintäteknikan käyttötutkimus, Tilastokeskus

Yksinhuoltajilla asumisen osuus kulutusmenoista on kaikkein suurin. Yksinhuoltajaperheet asuvat väljemmin kuin muut lapsiperheet. Ero muiden perheiden asumisväljyyteen on kuitenkin supistunut, sillä yhden huoltajan perheillä oli vähemmän asuintilaa kodeissaan vuonna 2005 kuin vuonna 1997. Avio- ja avopariperheissä asumisväljyys oli parantunut.

Vuonna 1997 puolet lapsista asui ahtaasti, eli heidän kodeissaan asui useampi kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Vuonna 2005 ahtaasti asuvien määrä oli laskenut 42 prosenttiin. Myös omistusasuminen yleisty hieman – erityisesti nuoret perheet ovat vähentäneet vuokralla asumista. Samanaikaisesti lapsiperheet ovat ottaneet suurempia velkoja.

Velallisten perheiden asunovelat lapsen iän mukaan vuosina 1997 ja 2005, euroa, vuoden 2005 rahassa

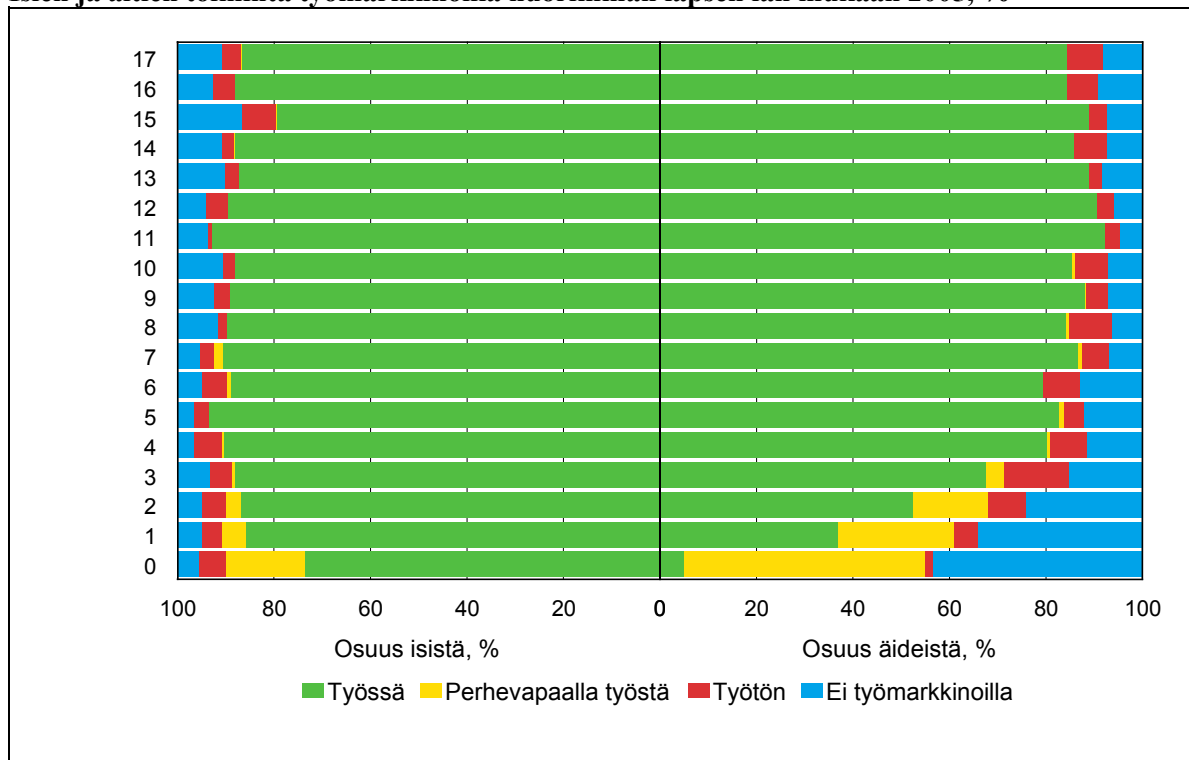

Tulonjakotilasto, Tilastokeskus

Asuntovelkaisten lapsiperheiden määrä nousi 52 prosentista 60 prosenttiin ja asuntovelan reaalin mediaaniarvo nousi 36 000 eurosta 62 000 euroon, yli 70 prosentilla. Velka on kuitenkin nykyään helpompi kantaa, sillä korkotaso on matala ja vakaa ja laina-ajat pidentyneet.

Toimeentulon takaa työ. Sellaiset perheet, joissa on työllinen aikuinen, hyvin harvoin jäävät pienituloisuusrajan alapuolelle. Kun lapsiperheiden toimeentulossa on parina viime vuonna nähtävissä pientä paranemista, se tuntuu liittyvän työllisyyden kasvuun. Lapsiperheiden vanhemmat ovatkin työllisempiä kuin vastaavanikäiset lapsettomat aikuiset.

Isien ja äitien toiminta työmarkkinoilla nuorimman lapsen iän mukaan 2005, %

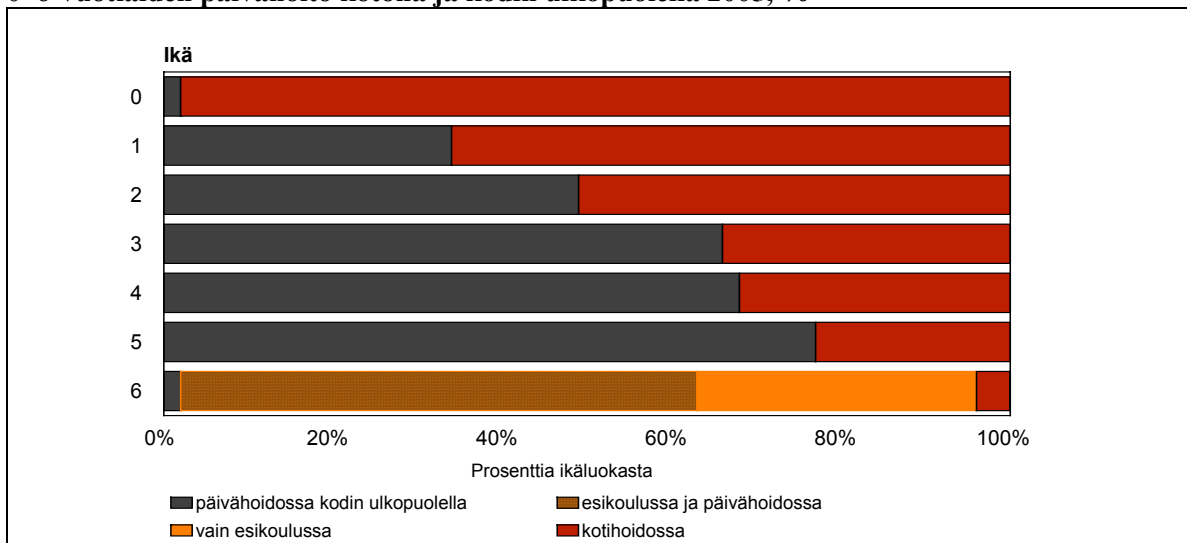
Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Lapsi vaikuttaa kuitenkin eri tavoin äitien ja isien työllisyyteen: alle kolmevuotiaiden lasten äideistä joka kolmas hoitaa lapsia kotona ilman voimassa olevaa työsuhdetta. Yksi kolmannes on perhevapaalla ja yksi kolmannes työssä. Työelämään siirtymisessä on luonnollisesti eniten ongelmia niillä äideillä, jotka ovat hoitaneet lastaan kotona ilman että heillä olisi ollut työpaikka johon palata. Nämä äidit kärsivät työttömyydestä ja työllistyttyäänkin heillä on enemmän määräaikaista työsuhdetta.

Isien työllisyysaste on korkea lapsen iästä riippumatta. Lapsi ei myöskään näytä vaikuttavan siihen, tehdäänkö epätyypillisiä työaikoja eikä osa-aikatyön yleisyyteen lapsiperheissä. Huolestuttavin työmarkkinatilanne on yksinhuoltajilla. Yksinhuoltajaäitien työttömyysaste oli 13 prosenttia vuonna 2005, kun työttömien osuus kaikista vanhemmista oli alle viisi prosenttia.

Lähes kaikki lapset ovat ensimmäisen elinvuotensa kotona hoidossa vanhempien hoitaessa heitä perhevapaiden turvin. Kolmen vuoden ikään tullessa kaksi kolmesta lapsesta käy jo kodin ulkopuolella järjestetyssä päivähoitossa. 2000-luvulla lapsille on luotu uusia toimintamuotoja, esikoulu ja pienille koululaisille järjestetty aamu- tai iltapäivähoito.

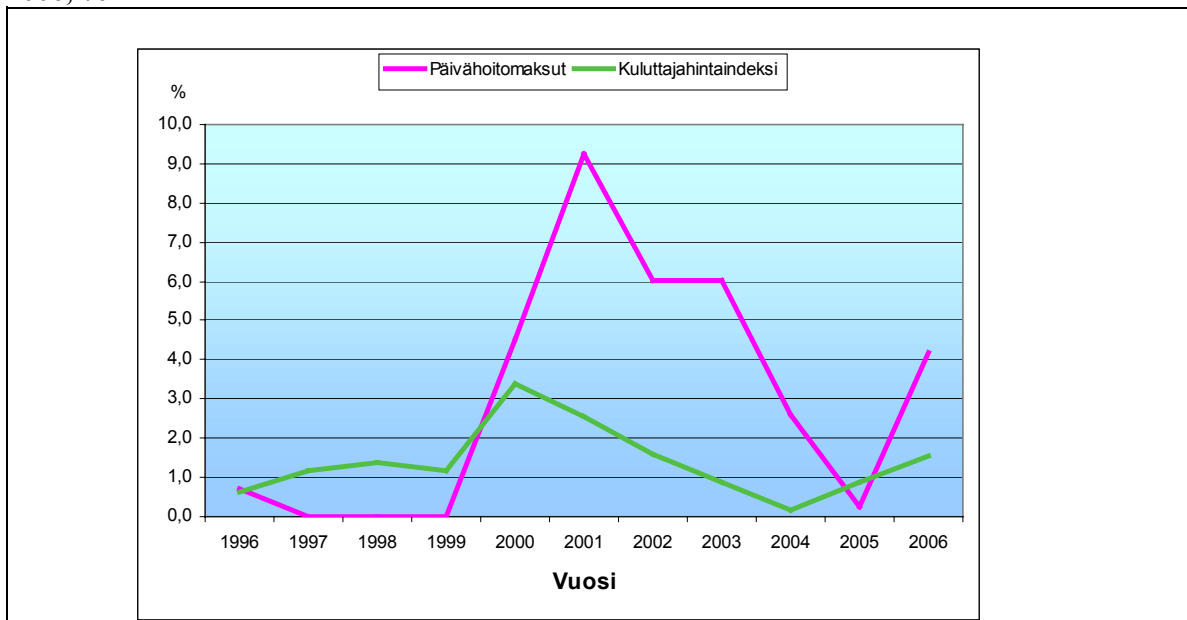
0–6-vuotiaiden päivähoito kotona ja kodin ulkopuolella 2005, %

Tulo- ja elinolotutkimus, Tilastokeskus

Yksinhuoltajien lapset ovat hieman useammin päivähoidossa kuin kahden vanhemman perheiden lapset. Päivähoitolaisten vanhempien työllisyys on korkea: jos päivähoitolapsella on molemmat vanhemmat perheessään, yli 80 prosentilla he ovat molemmat työssäkäyviä. Vain kahdella päivähoitolaapsella sadasta ei kumpikaan vanhemmista ole työssä. Päivähoitolaasta huoltavista yksinhuoltajista kolme neljästä on työllisiä.

Kuluttajahintaindeksin alaryhmän päivähoito ja kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset 1996-2006, %

Kuluttajahintaindeksi 1995–2004, Tilastokeskus

Päivähoitomaksut pysyivät ennallaan 1990-luvun lopulla. 2000-luvulle tultaessa kunnallisen ja kuntien ostopalveluina käyttämän päivähoiton hinnat ovat nousseet huomattavasti nopeammin kuin hinnat keskimäärin, ainoastaan vuonna 2005 päivähoiton hintojen nousu oli hieman yleistä inflaatiota hitaampaa. Päivähoitomaksujen kumulatiivinen hintojen muutos oli yli 22 prosenttia korkeampi kuin inflaatio keskimäärin Suomessa vuosien 2000 ja 2006 välillä.

Suomalainen lapsi –julkaisu 12.4.2007

Stakes

**Salla Säkkinen
Kehittämispäällikkö**

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

Stakesin tiedot

- Lastensuojelu
- Lasten terveys
- Lasten päivähoito
- Lapsen elatus ja huolto

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

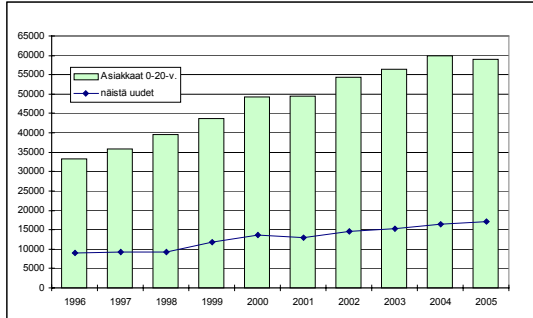
Lastensuojelu; avohuolto

- Avohuollon tukitoimien piirissä oli lähes 60 000 suomalaislasta vuonna 2005
- Lapsista ja nuorista noin kolmannes oli uusia asiakkaita
- Asiakkaiden määrä kasvanut 1990-luvun alusta lähtien.
- Nyt kasvu on pysähtynyt. Laskuun suhtauduttava varauksellisesti

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

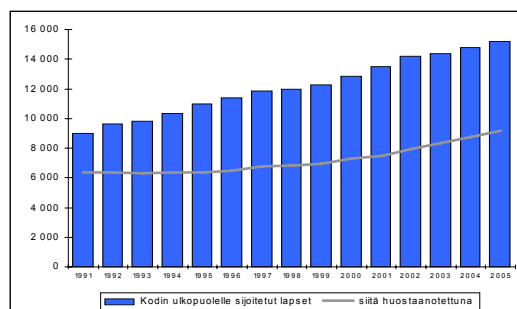
Asiakkaita lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 1996-2005

Lastensuojelu; kodin ulkopuolelle sijoitetut

- Kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna yli 15 000 lasta tai nuorta vuonna 2005
- Yksi prosentti alle 18-v. lapsista oli sijoitettuna
- Sekä sijoitettujen lukumäärä että osuus samanikäisestä väestöstä ovat olleet kasvussa
- Poikien osuus on ollut hieman tyttöjä suurempi
- Lapsista 36% oli sijoitettuna perhehoitoon, 16% ammatilliseen perhehoitoon/perheryhmäkoteihin, 32% laitoshuoltoon ja 16% muuhun huoltoon

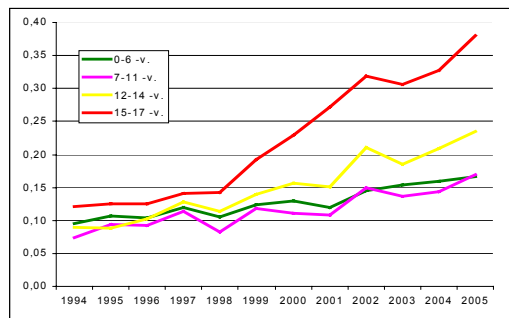
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret 1991-2005

Huostaanotetut

- Noin 10 000 lasta ja nuorta koki huostaanoton vuonna 2005
- Huostaan otettujen kokonaismäärät ovat viime vuosina kasvaneet 1-6 %:in vuosivauhtia
- Kiireellisen huostaanoton koki 1 659 lasta/nuorta
- 19 % lapsista/nuorista oli huostassa tahdonvastaisesti
- Vajaan 500 lapsen huostaanotto lakkautettiin

Uudet huostaanotot suhteutettuna vastaavaan väestöön 1994-2005, %

Ylijohtaja Hanna Rintanen

Lasten terveys

Suomalainen Lapsi -julkaisun julkistamisseminaari
Tilastokeskus 12.4.2007

1990-luvulla monet tilastot ja tutkimukset osoittivat lasten terveydentilan kehityksessä huolestuttavia piirteitä. 2000-luku on kuitenkin tuonut mukanaan monia hyviä asioita; koululaisten terveydentila ei enää heidän oman kokemuksensa mukaan huonone, tupakointi ja alkoholin humalahakuinen käyttö on vähentynyt, lapset käyvät lääkärissä aikaisempaa harvemmin ja ennaltaehkäisevien neuvola- ja kouluterveydenhuollon palvelujen käytön väheneminen näyttää 2000-luvulla pysähtyneen.

Mutta edelleenkin on havaittavissa myös huolestuttavia merkkejä; lapset ja nuoret joutuvat aikaisempaa useammin sairaalahoitoon mielenterveyshäiriöiden takia. Myös tapaturmien, erityisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien, takia lapsia hoidetaan edelleen runsaasti sairaaloissa. Lasten lihavuus on yleistä, sen voimakkaasta lisääntymisestä ei kuitenkaan ole merkkejä.

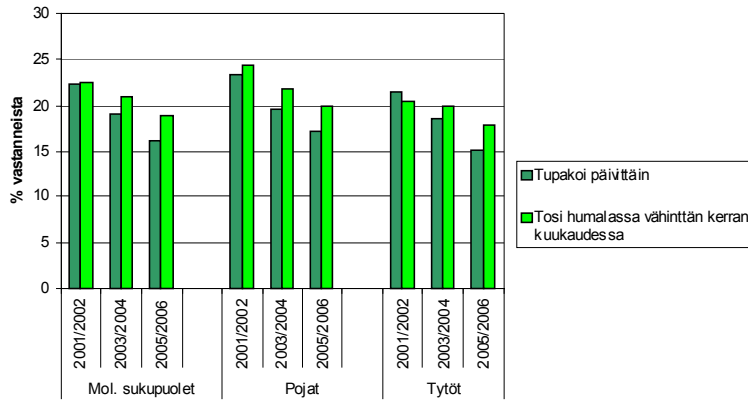
Paljon hyviä merkkejä lasten terveydentilan ja terveystalvelujen käytön kehityksessä

- Koululaisten itse kokema terveys ei enää huonone
- Peruskoululainen tupakoi ja juo itsensä humalaan aikaisempaa harvemmin
- Lapset käyvät lääkärissä aikaisempaa harvemmin
- Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palvelujen käytön väheneminen näyttää pysähtyneen

Mutta ei hyvää, ellei myös jotain muuta...

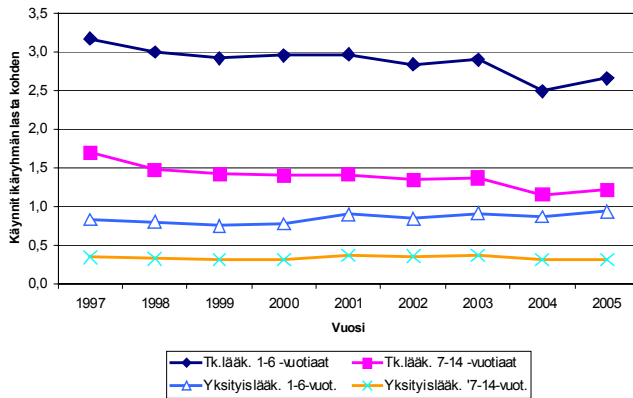
- Sairaalapalvelujen käyttö lisääntymässä mielenterveyden ongelmien takia
- Lapsia hoidetaan sairaaloissa edelleen usein tapaturmien takia
- Lasten ylipainoisuus merkittävää lisääntyen iän myötä

Peruskoulun 8.-9.-luokkalaisten tupakointi sekä alkoholin humalakäyttö vuosina 2001/2002, 2003/2004 ja 2005/2006, % vastanneista

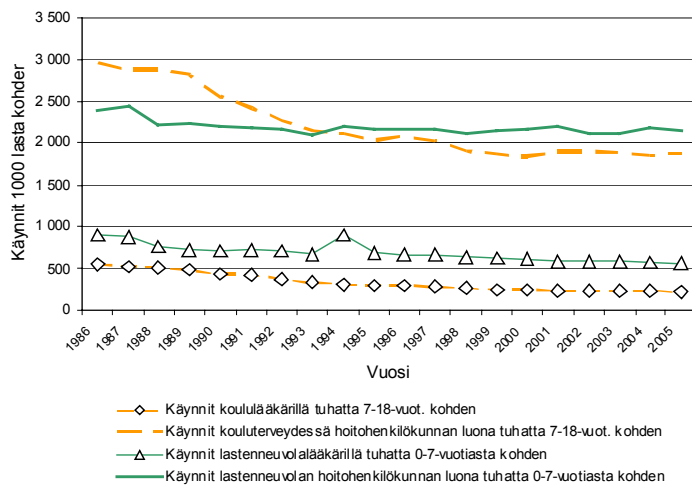
Lähde: Kouluterveyskysely, Stakes

1-6- ja 7-14-vuotiaiden lasten terveyskeskus- ja yksityislääkärilläkäynnit asukasta kohden vuosina 1997-2005

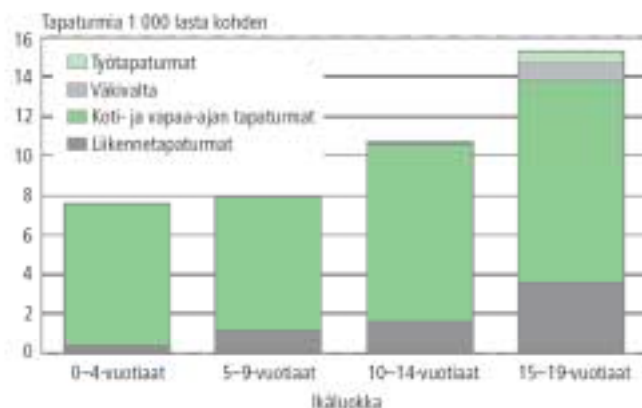
Lähde: Terveyskeskusten avoisto, Stakes sekä Sairausvakuutuskorvausrekisteri, KELA

Lastenneuvola- ja kouluterveydenhuollonkäynnit lääkärin ja muun ammattihenkilökunnan luokse tuhatta ikäryhmän asukasta kohden 1987-2005

Lähde: Terveyskeskusten avoisto, Stakes

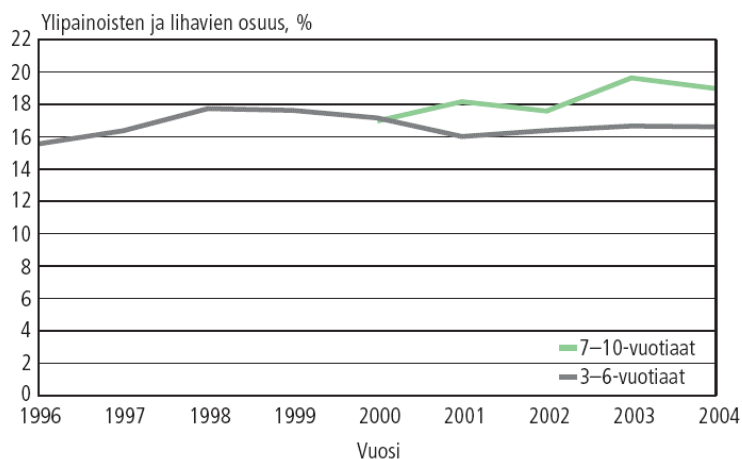
Lasten sairaaloissa hoidetut tapaturmat tapaturmatyyppin* mukaan ikäryhmän 1 000 lastakohden 2004

* Tapaturmista, joiden tyyppi tiedossa

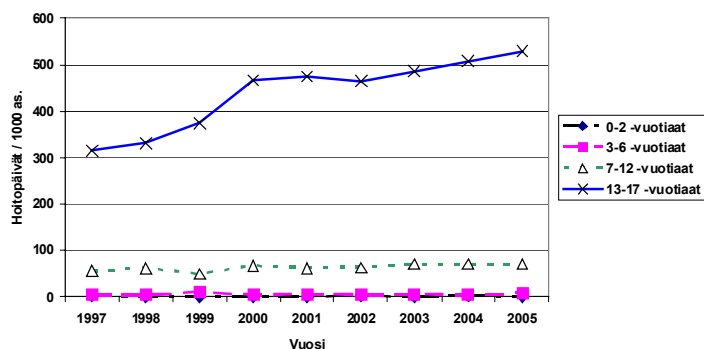
Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus, Stakes ja Kansanterveyslaitoksen tapaturmarekisteri

Lihavat ja ylipainoiset lapset vuosina 1996–2004, pituuspainon raja-arvon ylittäneiden osuudet 3–6-vuotiailla ja 7–10-vuotiailla, %

Lähde: Avohoidon pilottiaineisto, Stakes

Psyykiatristen erikoisalojen hoitopäivät sairaaloissa ikäryhmittäin vuosina 1997–2005 tuhatta ikäryhmän asukasta kohden, TYTÖT

Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus, Stakes